

Programplan

Bransjeprogram sykehjem 2025-2028

Bakgrunn

Avtalen om redusert sykefravær og frafall fra arbeidslivet (IA-avtalen) 2025–2028 fastslår at partene skal forsterke den forebyggende arbeidsmiljøinnsatsen, bl.a gjennom eksisterende bransjeprogram. IA-avtalen sier videre at partene skal bidra til forsterket innsats på den enkelte arbeidsplass.

IA-avtalen sier: «Eksisterende bransjeprogram skal formidle og spre aktivitet, tiltak og verktøy for bedre arbeidsmiljø og lavere sykefravær til resten av sin bransje. (...) Arbeidet i programmene skal styrkes gjennom tettere kobling til arbeidsmiljøinnsatsingen. Bransjeprogram skal sette egne mål for reduksjon av sykefravær»

I forrige avtaleperiode, 2019-2024, ble tiltak og verktøy for å redusere sykefravær og frafall i sykehjem utviklet og testet. Disse tiltakene er utviklet på bakgrunn av kunnskap om kjente risikoer for sykefravær og frafall og vil videreføres i ny periode for å understøtte IA-avtalens overordnede mål.

Kort om bransjen

Sykehjemsbransjen er en stor bransje med om lag 77 000 ansatte, fordelt på 955 institusjoner. 83 prosent av de ansatte er kvinner, og 88 prosent er ansatt i offentlig/kommunal sektor. 75 prosent jobber turnus. 83 % som jobber i bransjen er kvinner. 37 % er under 35 år, 60 % har videregående utdanning eller lavere, 81 prosent er fornøyd med jobben sin.

Sykefraværet i denne bransjen er relativt høyt sammenlignet med gjennomsnittet for alle bransjer. På sykehjem og omsorgsinstitusjoner oppgis 1 av 3 sykefravær å være relatert til jobben.

Mere om risikofaktor kan leses her: [Sykehjem - STAMI NOA](#)

Kilde: Innholdet er basert på ulike datakilder. Hovedkilden er Levekårsundersøkelsen om arbeidsmiljø 2022, innhentet av SSB. Data om alder, kjønn, utdanning og innvandrere er hentet fra microdata.no.

Innsatsen i bransjeprogrammet bygger på kunnskap om arbeidsmiljø og sykefravær i bransjen, og tar utgangspunkt i denne ved utforming av tiltak innenfor forebyggende arbeidsmiljø og oppfølging av sykefravær.

Mål

Styringsgruppen må jobbe med dette:

De målrettede tiltakene er Kurs i rolleforståelse og partssamarbeid, Oss og vårt og Stødig lederskap skal bidra til å:

- Forebyggende arbeidsmiljøarbeid
- Redusert sykefravær
- Redusert frafall

Gjennomgående grunnlag for arbeidet i bransjeprogrammet

Arbeidsmiljødefinisjonen til partene ligger til grunn. *Arbeidsmiljø handler om arbeidet:*

- ..planlegging, organisering og gjennomføring av arbeidet
- ..er ulikt fra arbeidsplass til arbeidsplass
- ..påvirker arbeidshelse, engasjement og virksomhetens resultater

IA-bransjeprogram sykehjem har tre tiltak som bygger på denne definisjonen. Disse skal breddes og spres blant eksisterende og nye sykehjem. Tiltakene omfatter både ledere, ansatte, verneombud og tillitsvalgte. Det har vært gjennomført flere evalueringer av disse tiltakene og IA-bransjeprogram 2019-2024. Dette er oppsummert i læringsrapport fra de første fire årene. Rapporten er publisert og er grunnlag for det videre arbeidet.

[Fem år med IA bransjeprogram sykehjem - KS](#)

Innsatsområder og tiltak

Partene og sykehjem som deltar i programmet har utviklet målrettede tiltak innenfor disse satsingsområder:

- Forebyggende arbeidsmiljøarbeid
- Reduksjon av sykefravær og frafall

Tiltakene bygger på kunnskap om bransjen, og kunnskap om hva som skal til for at tiltak skal ha effekt. Bransjeprogrammet innrettes så det treffer de faktiske utfordringene på ulike arbeidsplasser og for ulike yrkesgrupper og roller der sykehjemmene er i dag.

- Tiltaket «*Stødig lederskap*» er et program som er spesielt utviklet for ledere i sykehjem. Dette er ledere som opplever høye emosjonelle krav på jobb og ensomhet i rollen, og som ønsker å dele og lære med andre ledere som står i det samme.
- Tiltaket «*Kurs i rolleforståelse og partssamarbeid*» har som formål å styrke samarbeidet mellom leder, tillitsvalgt og verneombud på den enkelte arbeidsplass og trene på å ta tak i utfordringer som knyttes sykefravær og frafall.
- «*Oss og vårt*» er et tiltak som omfatter ansattgruppen. Her får deltakerne gått i dybden på hva som er utfordringer på den enkelte arbeidsplass og jobbe målrettet med å forbedre disse. Tiltaket har vært vellykket mht. til å fange opp de mest sentrale risikofaktorene for sykefravær og frafall.

I tillegg skal bransjeprogrammet, i samarbeid med Arbeidstilsynet, STAMI, NAV Arbeidslivssenter og Bedriftshelsetjenesten, forsterke og videreføre innsatsen innenfor:

- En bra dag på jobben for sykehjem. Verktøy utviklet av STAMI
- Arbeidsmiljøportalen

Gjennom dette samarbeidet vil IA-bransjeprogram bidra til kunnskapsspredning om systematisk HMS og kunnskap om kjente risikofaktorer i bransjen.

I tillegg til å prøve ut målrettede tiltak, har bransjeprogrammet bidratt **til økt kunnskap** om hva HMS og arbeidsmiljø handler om i sykehjem. Kunnskapsutvikling framover skal prioritere kunnskap om hjelperrollen, omstillingstakt og hvordan HMS-gruppene blir i stand til å jobbe på egenhånd etter innledende fase.

Styring og organisering

Det er etablert en styringsgruppe med sentrale parter/hovedorganisasjoner. Styringsgruppen ledes av KS, og består ellers av Virke, LO, Fagforbundet, UNIO, Norsk Sykepleierforbund, NHO Geneo, YS og Delta, samt representanter fra Arbeidstilsynet og Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Styringsgruppen har nedsatt en arbeidsgruppe som forbereder saker og er styringsgruppens operative ledd. Det er utarbeidet et mandat for styringsgruppens og arbeidsgruppens arbeid.

Prosjektleder leder arbeidsgruppen og har ansvaret for drift av bransjeprogrammet, planlegging, gjennomføring og evaluering av handlingsplanen og dens innhold. Prosjektleder og prosjektmedarbeidere har ansvar for daglig gjennomføring av aktiviteter.

KS er formelt prosjekteier med ansvar for økonomisk og administrativ drift av prosjektet. KS har arbeidsgiveransvar for prosjektleder og prosjektmedarbeider.

Prosjektet blir gjennomført iht. Smidig metodikk for å skape verdi nærmest virksomhetene. Eksisterende tiltak er utviklet og testet i tett dialog med sykehjemmene og i samarbeid med forskningsmiljøer, IA-rådgivere/NAV, partene i arbeidslivet, BHT og Arbeidstilsynet.

Målgruppe

Målgruppen for IA-Bransjeprogram sykehjem er ledere, verneombud og tillitsvalgte på sykehjem i hele Norge. Motivasjon for å jobbe med arbeidsmiljø og sykefravær er vesentlig for å delta. God forankring i kommunen er viktig.

NAV Arbeidslivssenter, administrative ressurser i kommunene og bedriftshelsetjenesten som støtter sykehjem i å gjennomføre tiltakene, vil få innføring i bransjeprogrammenes kunnskapsgrunnlag og tiltak.

Det vises til IA-avtalen og partenes forpliktelse til å spre kunnskap om IA-bransjeprogram sykehjem og hvilke tiltak deres medlemmer kan ta i bruk for å forebygge og redusere sykefravær og frafall på den enkelte arbeidsplass.